

Jorunn Jernsletten

«Aksjonsforskning i museet –
hvordan kommunisere en levende
samisk kulturarv på lokalbefolkningas
premisser?»

Villsaubonde, duojár og museumsarbeider

Kofter på tvers av tida

Unjárga/Nesseby

Varanger samiske museum

Hvordan presenteres kofter i dag?

Hvordan ser kofter ut i dag?

Mellom disse inntrykkene er det 100 år. Hva skal vi sette inn her?

- Fotodokumentasjon fra arkiver
- historisk gjennomgang av hvordan kofter har vært brukt til ulike tider
- Fotografier fra privatfolk
- personlige fortellinger knyttet til de ulike koftene

Problemstillinger

- 1: hvordan kan man se endringen i koftebruk i lys av fornorskning og samisk revitalisering?
- 2: hva uttrykker de ulike trendene innen utforming av kofta og tilbehør?
- 3: hvilke tradisjonselementer er det folk velger å fokusere på når nye håndverksprodukter og klær blir designet, og hva ligger bak disse valgene?

Målsetninger

- 1: å nyansere bildet av samisk kulturhistorie som et statisk museumsobjekt, med kofta som case
- 2: å myndiggjøre lokalbefolkningen i fortellingen av deres egen historie, med vekt på ulikheter

Fokus på mangfold, eks. holbi

Målgrupper

- Lokalbefolkninga, dvs. Folk med tilknytning til Nesseby, enten de bor her eller andre steder
- Utenforstående, turister og tilreisende som er interesserte i samisk kulturhistorie

Metode

- Aksjonsforskning: aktiv involvering av lokalbefolkninga i spørsmålet: hva skal museet fortelle om oss?
- selvrefleksjon rundt uformelle maktstrukturer internt, som «koftepolitiet»
- hva hører hjemme på et museum og hvilke elementer av samiske kulturuttrykk ønsker vi å ta vare på for fremtiden?
- Hermeneutisk analyse av arkivfoto, private foto, intervjumateriale, selvpresentasjoner på sosiale medier og litteratur
- Deltakende observasjon på kurs, markeder, feiring av Samefolkets dag og 17. mai, konfirmasjoner, dåp, bryllup og begravelser
- intervju

Etiske refleksjoner

- Etnisitet og identitet sensitive tema:
- hvem skal synes og i hvilke sammenhenger
- hva er legitimt
- hvordan håndterer man ambivalente holdninger
- Innenfra-perspektivet: forskning fra og for lokalsamfunnet, med interne motsetninger
- Utenfra-perspektivet: hvordan kommuniserer museet en levende kulturarv?

Resultater

- Utstilling om hvordan bruk av kofte aktivt gir rom for iscenesettelse av identitet
- Fagartikler
- Čállosat publikasjon i museets egen skriftserie
- Et aktivt og involvert lokalsamfunn, som tar stilling til hvordan kulturarven dokumenteres, formidles og brukes i samtiden

Temadag 2.2.2019

OÐBASAT

OH CET DIEÐUD
Unjárugga gávtti birra

Musca hálitís ásjócht
Unjárugga gávttis ólisáti gavn, muvt dat læa aðnon ja rievdan ággidat çaða. Muhto unnán dieðud læt govain. Ðál biveð læt álmógis veukki.

1920 rájes govat
forunni Jernstettens hóttá euvás govat, muvt dan ráttit læt læt veukki veukki. Ðærn euvás ge ðeigant ábre gákti læt árgebuovvortan, go tugi 1920 ástuvortan læt gákti á beufala.

Leago dáise -konfirmantvevttan-
Són hóttá muvt mielagáidivortan gákt muvt ábreuvortan dáise ágg gávtti birra. Læv go ðæt euvás beufvalla ja konfirmantvevttan, úkkravortan, ja gávdan go ain árgebuovvortan ein gávdan.

Holberavðdat
ólusáttuvortan Jernstettens veidas læt muvt læt mielagáidivortan geuhótat mákkar ðeðilgæt læt gávtti káuvn. Læv Nilsen læt óvggæt olo holberavðdat, læt ðærn veukki ábre læt ólo teigvæðilgæt konfirmantvevttan muvt læt tugalun holberavðdat, teigvæðilgæt beuvvortan, ja ðærn læt teigvæðilgæt beuvvortan káuvn.

Ðæt rievðadevpmi çájcha
ábre unjar-gákti læt læt læt læt dáise veukki, muvt ággidat çaða rievðadatan. Læv Nilsen læt olo buvvi þurggi þargan go læt.

Muvt Ótt-Konfirmantvevttan

HÁSTALA OLMUMÍÐ SEARVÁL Várgjæt Sámi Musca Ástuvvortan Jernstettens ár-va unjarvæðilgæt veukki dáise þurggi. Gervn þvættis.

Ávætt 16. st. - dáuvast, oðþaggimánu 24. st. 2019

Oppsummering

- Samisk kulturhistorie oppfattes ofte som et statisk museumsobjekt – hvordan kan man vise på et museum at denne kulturarven fortsatt er levende og dynamisk?
- Svaret ligger i å involvere lokalbefolkninga slik at de kan vise frem sitt mangfold og ha et aktivt forhold til museet som deres samarbeidspartner i identitetsarbeidet med å vise hvem sjøsamene i Nesseby er